

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

I квартал 2025 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в I кварталі 2025 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Сумської області** у I кварталі 2025 року свідчать, що, ураховуючи війну, дорогі енергоносії та брак кваліфікованих працівників, респонденти очікували зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців, а також були стримано налаштовані щодо перспектив розвитку своїх підприємств. Очікувалося подальше зростання цін і посилення девальваційних очікувань.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- скорочення виробництва товарів та послуг в Україні помітно нижчими темпами: баланс відповідей – «мінус» 18.2% (у попередньому кварталі – «мінус» 41.7%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.6%;
- зростання цін на товари та послуги: 66.7% респондентів очікували, що інфляція перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 61.5%), у цілому по Україні – 60.3%. Головними чинниками інфляції респонденти називали воєнні дії (відмітили 91.7%), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- девальвацію національної валюти високими темпами: знецінення гривні відносно долара США очікували 100.0% респондентів (у попередньому кварталі – 92.3%), у цілому по Україні – 89.1%;
- фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 15.4%) (таблиця), у цілому по Україні – 4.7%;
- зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції / послуг: баланс відповідей – 16.7% (у попередньому кварталі – 0.0%). Одночасно респонденти очікували зменшення обсягів реалізації продукції / послуг на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у IV кварталі 2024 року – 40.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 20.7% та 19.5% відповідно;
- зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 10.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.7%). Водночас респонденти не очікували змін щодо майбутніх інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 0.0% (як у IV кварталі 2024 року) (таблиця). У цілому по Україні – 2.7% та 13.4% відповідно;
- незмінну кількість працівників на своїх підприємствах: баланс відповідей – 0.0% (у IV кварталі 2024 року – «мінус» 7.7%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 0.6%;
- зростання цін як на товари / послуги, що купують підприємства, так і на товари та послуги власного виробництва: баланси відповідей – 91.7% та 58.3% відповідно (у попередньому кварталі – 92.3% та 53.8% відповідно) (графік 6). Очікувалося, що на зміну рівня цін на товари / послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та проблеми з логістикою (графік 7);
- зростання витрат на одиницю продукції (вищими темпами) та на оплату праці одного найманого працівника: баланси відповідей – 72.7% та 36.4% відповідно (у IV кварталі 2024 року – 58.3% та 33.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали воєнні дії та їх наслідки (відмітили 91.7% опитаних), занадто високі ціни на енергоносії та брак кваліфікованих працівників. Вище, ніж у попередньому кварталі, респонденти оцінили вплив значних коливань курсу гривні щодо інших валют (графік 5).

Респонденти очікували, що потреби у запозичених коштах зростуть найближчим часом. Респонденти, які планували брати банківські кредити (58.3%), надавали перевагу кредитам у національній валюті (графік 8). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 9).

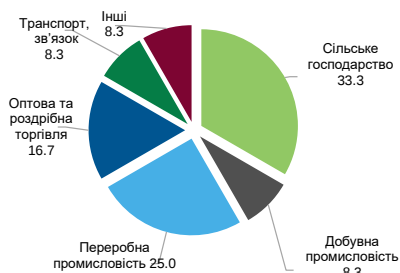
Усі респонденти області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.6%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

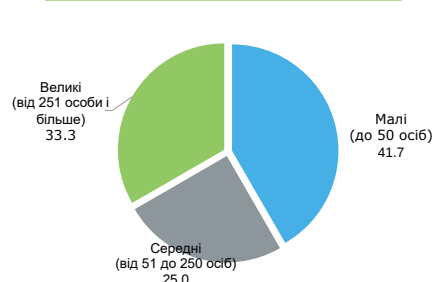
- поточний фінансово-економічний стан підприємств оцінювався як поганий: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у IV кварталі 2024 року – «мінус» 15.4%), у цілому по Україні – «мінус» 3.4%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився й оцінювався як вищий, ніж нормальний: баланс відповідей – 11.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 12.5%);
- підприємства області працювали на межі виробничих потужностей: баланс відповідей – 0.0% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1, 2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

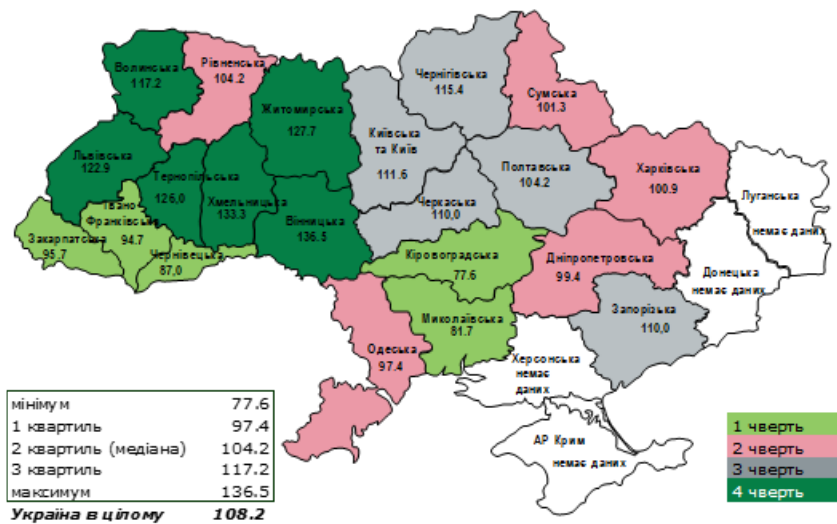

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 03–27 лютого 2025 року;
- опитано всього 12 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

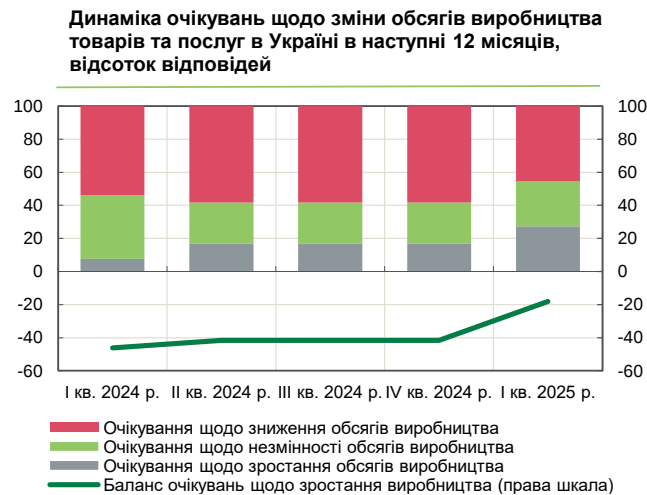
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.	I кв. 2025 р.
фінансово-економічного стану	-7.7	-23.1	-15.4	15.4	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	7.7	-38.5	-23.1	0.0	16.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-40.0	-20.0	-40.0	-16.7	-10.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.0	-10.0	-40.0	0.0	0.0
кількості працівників	-8.3	-23.1	-30.8	-7.7	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

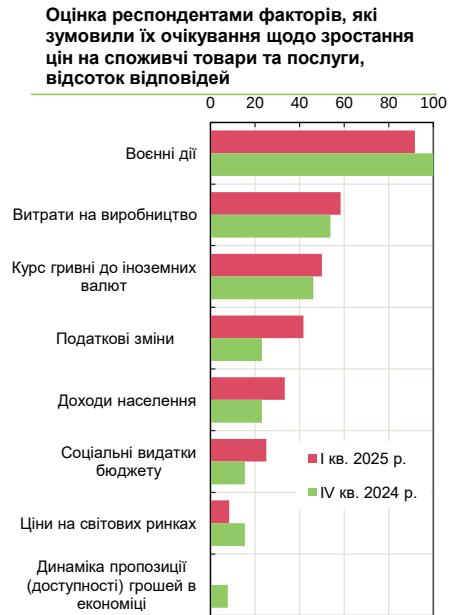
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

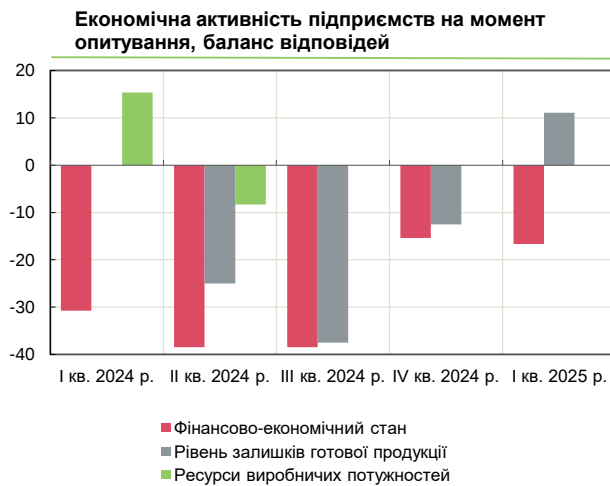
Графік 1

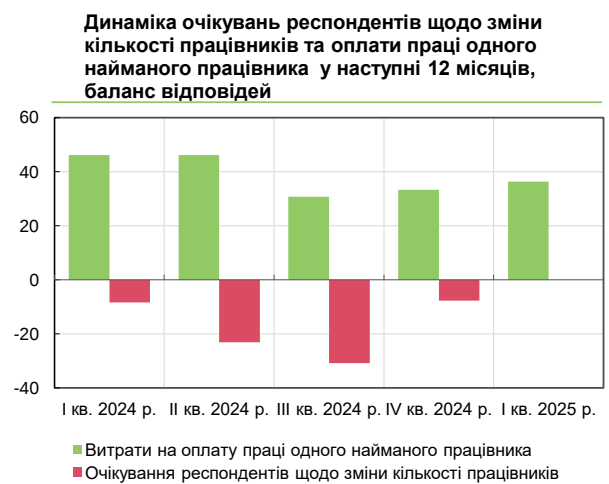
Графік 2

Графік 3

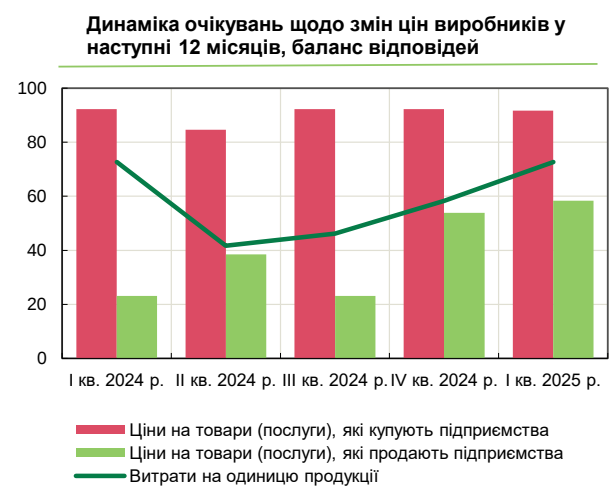
Графік 4

Графік 5

Графік 6

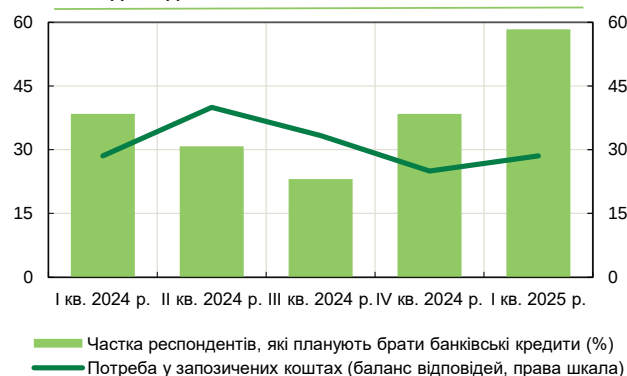
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

